

СТАНОВИЩЕ

относно конкурса за „доцент“ по научната специалност „Растителна защита“ (ентомология), обявен в ДВ бр. 97 от 21.11.2023 год. с кандидат Дима Матеева Маркова от проф. д-р Веселин Александров Арnaudов, Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“, определен съгласно Заповед № РД 16-47/22.01.2024 год. на Ректора на Аграрен университет – Пловдив за член на научното жури

Кратко представяне на кандидата

Д-р Дима Матеева Маркова е родена на 24.04.1982г. в гр. Пловдив. През 2004г. завършва Аграрен Университет – Пловдив, специалност „Растителна защита“, където през 2005г. придобива ОКС „Магистър“. През 2006г. след спечелен конкурс е назначена като научен сътрудник в Институт по зеленчукови култури (ИЗК) – „Марица“, гр. Пловдив, отдел „Технологии в зеленчукопроизводството“. През 2015г. придобива ОНС „Доктор“, след защита на дисертационен труд на тема: „Галови нематоди от род *Meloidogyne Goeldi* по картофите в Южна България“. От 2010 до 2020г. последователно заема академичните длъжности асистент и главен асистент в ИЗК – „Марица“, гр. Пловдив. През 2021г. е назначена като гл. асистент в Аграрен университет – Пловдив, катедра „Растителна защита“, където работи и до момента. Кариерното развитие на кандидата, като изследовател и преподавател протича в ИЗК – „Марица“, гр. Пловдив и Аграрен университет – Пловдив, с 17 години научен стаж.

Владее отлично английски, писмено и говоримо и добре руски език. Притежава добра компютърна грамотност и умения за работа с лабораторна и микроскопска техника, PCR, гел-електрофореза и др.

Общо описание на научната продукция

В конкурса за „доцент“, д-р Дима Маркова участва с обща продукция от 61 научни труда, групирани по следния начин:

По **показател А – 50 т.** Защитен е дисертационен труд на тема „Галови нематоди от род *Meloidogyne Goeldi* по картофите в Южна България“.

По **показател В4 - 131,5 т.** при изискуем минимум 100 т. Представени са 10 научни труда в издания, реферирани и индексирани в световноизвестните база данни с научна информация.

По **група показатели Г - 242,5 т.** при изискуем минимум 100. По показател Г7 са представени 9 научни труда в издания, реферирани в световните база данни с научна информация. По показател Г8 са представени 42 научни труда в нереперирани издания с научно рецензиране.

По **група показатели Д – 150 т.** при изискуем минимум 50. Представен е доказателствен материал за 20 цитирания. От тях 15 са отнесени към **показател Д 13**, и 5 към **показател Д 15**.

От общият брой научни трудове – 61 бр., кандидатът е единствен автор в 1 от тях, в 5 бр. - първи автор, в 31 бр. - втори и в 24 бр. - трети и последващ автор.

От представените 61 научни труда, във връзка с конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ 28 броя (45,9%) са публикувани на латиница, 32 броя (52,5 %) - на кирилица и 1 брой (1,6%) двуезично на кирилица и латиница.

Сериозен принос в научноизследователската дейност на кандидата е съавторството в две новосъздадени технологии „Биологично производство на разсад домати и краставици“, „Технология за отглеждане на *Tribulus terrestris* L. като полукултура на висока леха – едноредово и двуредово с капково напояване и в една книгата „Технологии за производство на зеленчукови култури и картофи“.

От представената индивидуална справка на кандидата, д-р Дима Матеева Маркова, за изпълнение на Националните минимални изисквания на ППЗРАСРБ и Правилника за приложение на ЗРАСРБ в

Аграрен университет – Пловдив за заемане на академичната длъжност „доцент“ е видно, че сумарният брой точки по всички показатели (574 т.) превишава изискуемия минимален брой точки – 400т.

Преподавателска дейност.

Учебно-педагогическата дейност на д-р Дима Маркова е свързана с обучение на студенти от ОКС „бакалавър“ и ОКС „магистър“ от специалност „Растителна защита“. В периода 2019-2023г. пряката й аудиторна заетост от лекции, упражнения и извънаудиторна заетост възлиза общо на 1384,7 часа.

Под научното ръководство на д-р Дима Маркова успешно са защитили дипломни работи 5 броя дипломанти от ОКС „магистър“ от специалност „Растителна защита“.

научноизследователска дейност

Области на публикуване

Научноизследователската работа на д-р Дима Маркова е свързана с

- изследване реакцията на възприемчивост при различни сортове, образци и линии зеленчукови култури, картофи и ориз към растително-паразитни нематоди, във връзка със селекцията на устойчивост;
- проучване на алтернативни методи за контрол на растително-паразитни нематоди;
- изучаване видовият състав и популационната динамика на основни неприятел и полезни видове в агроценозите на зеленчукови култури;
- проучване ефикасността на нови продукти за растителна защита срещу неприятел по зеленчуковите култури, отглеждани в оранжерии и на открито;
- разработване на системи за биологична и интегрирана растителна защита с неприятелите по зеленчуковите култури
- разработване на технология за отглеждане на *Tribulus terrestris* L. като полукултура и проучване на свързаните с нея вредители;
- проучване влиянието на воден дефицит върху растежните прояви и нападението от неприятел при мутантни линии пипер.

Всички научни разработки са тясно свързани с тематиката на конкурса и научната дейност на кандидата, д-р Дима Маркова.

Научните и научно-приложните приноси са значими, сред които може да се посочат следните:

- Чрез скрининг на различни генотипове подложки от сем. Cucurbitaceae са установени форми с висока степен на устойчивост към галови нематоди (*Meloidogyne spp.*) и почвени патогени
- Проучена е реакцията на устойчивост на 10 сорта картофи към нападение от *Ditylenchus dipsaci* и Орфей на *D. destructor* (Г25).
- Проучена е реакцията на образци ориз към причинителя на фузариоза по метлицата (*Fusarium*). Установени са образци, които са устойчиви на фузариоза (CRLB 1 и Луна), толерантни на осмотичен стрес (Линия №77, Османчик 97, Линия №19 и CRLB-1), но не и такива, които да са имунни спрямо *A. besseyi* (Г9; Г36).
- Оценена е пригодността на 8 плевелни вида, срещащи се в агроценозата на картофите, в качеството им на гостоприемници на кореновите лизиращи нематоди *Pratylenchus penetrans* и *P. neglectus*. Установено е, че 6 от тях, са добри гостоприемници и за двата вида нематоди, един е лош

- Разработена е технология за отглеждане на *Tribulus terrestris* L. като полукултура на висока леха – едноредово и двуредово с капково напояване и за първи път у нас е установен фитосанитарния статус на полукултура.
- Проучено е влиянието на водния дефицит върху растежните прояви и нападението от неприятели при мутантни линии пипер (Г4, Г5, Г7).
- Проучено е влиянието на елементи от технологията за отглеждане на зеленчукови култури като:
 - Алтернативни методи за контрол на фитофагни нематоди и фитопатогени чрез използване на репелентно действащи култури (B5); покровни култури (Г3); биоагенти *Bacillus amyloliquefaciens*, *vulgare*, *Allium ursinum*, *Juglans regia* и *Artemisia absinthium* (Г31, Г34);
 - Влияние на температурата и ризобактериите *Bacillus subtilis* и *Serratia plymuthica* върху жизнените показатели, съответно на галовата нематода *Meloidogyne hapla* (при картофи) и върху картофената цистообразуваща нематода *Globodera pallida* (Г 10, Г12 и B8) и др.

Цитиране и рефериране на научната продукция.

За участие в конкурса д-р Дима Маркова представя 55 броя цитирания, от които 49 в наши и чужди издания, реферирани в *Web of Science* и *Scopus*.

Участие в национални и международни научни проекти

Завидно е участието на д-р Дима Маркова в научни проекти, финансирани от различни институции. Тя е участник в 3 международни и 24 национални проекта, 14 от които, финансирани от Селскостопанска академия и 10 от Фонд Научни изследвания към МОН, което е доказателство за това, че кандидатът може да работи в колаборация с други учени в съвместни научни проекти.

4. Забележки и препоръки.

Нямам критични бележки и въпроси към кандидата, но искам да направя следната препоръка. Да положи усилия в бъдеще да публикува своите научни резултати в реномирани научни списания, за да бъде още по-добре разпознаваема в академичните среди не само у нас, но и в чужбина. Да увеличи броя на самостоятелните публикации и тези, в които тя е водещ автор.

6. Заключение.

Въз основа на направения анализ на педагогическата, научната и научно-приложната дейност на кандидата считам, че д-р Дима Матеева Маркова отговаря на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение. Всички трудове са оценени високо чрез значителен брой цитирания не само в наши, но и в чужди специализирани издания. Д-р Дима Маркова е съавтор на 2 технологии, 1 книга и участник в голям брой международни и национални научно-изследователски проекти. Тя е утвърден специалист-ентомолог със значим принос за интегрираната растителна защита при зеленчуковите култури и напълно отговаря на нуждите на обявения конкурс за „доцент“ по научната специалност „Растителна защита“ (ентомология). Всичко това ми дава основание да оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО** цялостната ѝ дейност.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително, а Факултетният съвет на Факултета по Растителна защита и агроекология при Аграрен университет – Пловдив да избере д-р Дима Матеева Маркова за „доцент“ в област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.2. Растителна защита, научна специалност „Растителна защита“ (ентомология).

Дата: 12.03.2024г.

Гр. Шумен

ИЗГОТВИЛ СТАНОВИЩЕТО:

(проф. д-р В. Арnaudов)